

3.3. Историјски архиви

Прва Државна Архива основана је у Београду 1900. године после доношења првог Закона о државној архиви у Србији 1898. године. На основу овог закона, Архива је имала задатак да прикупља, сређује и чува документа од општег и историјског значаја. Захваљујући овој наредби владе на простору Србије у некадашњим средиштима окружних народних одбора основано је 26 архивских средишта. Доношењем Савезног (1950) и Републичког закона (1951) Архиви добијају статус државних установа. Законом о културним добрима из 1994. године, Архиви добијају право оснивања одељења и ван свог седишта.

Централна, матична архивска установа је Архив Србије. Послове заштите архивске грађе обавља укупно 39 архива, укључујући и архиве надлежне за подручје Косова и Метохије.

Архивска делатност регулисана је *Законом о културним добрима, (Службени гласник РС, број 71/94)*, а затим и правилницима и решењима:

- Правилник о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа заштите културних добара
- Правилник о регистрима архивске грађе
- Правилник о начину вођења евиденције регистратурског материјала који ужива претходну заштиту
- Решење о утврђивању територије архива
- Правилник о програму стручног испита у делатности заштите културних добара и начину његовог полагања

На територији 21 града постоји 20 архива у свим градовима осим Лознице. Подаци су достављени за све у потпуности осим за Јагодину, за коју располажемо са делимичним подацима. Архиви су:

✓ Историјски архив Ниш	✓ Историјски архив у Смедереву
✓ Историјски архив Шумадије – Крагујевац	✓ Историјски архив Сомбор
✓ Историјски архив Лесковац	✓ Међуопштински историјски архив Ваљево
✓ Историјски архив Суботица	✓ Историјски архив 31. јануар Врање
✓ Историјски архив Зрењанин	✓ Историјски архив Рач Нови Пазар
✓ Историјски архив Крушевац	✓ Историјски архив Срем Сремска Митровица
✓ Историјски архив у Панчеву	✓ Историјски архив Ужице
✓ Међуопштински историјски архив Шабац	✓ Историјски архив Пожаревац
✓ Историјски архив Краљево	✓ Историјски архив Јагодина
✓ Међуопштински историјски архив за општине Чачак, Горњи Милановац и Лучани	✓ Историјски архив Тимочка крајина Зајечар

• Просторни капацитети

На основу података о просторним капацитетима које је доставило 19 архива, девет установа има простор у сопстваном власништву (архиви у Крагујевцу, Лесковцу, Панчеву, Шапцу, Ваљево, Новом Пазару, Сремској Митровици, Ужицу и Зајечару). У седам архива простор који установе користе је уступљен, односно установа га користи без накнаде (архиви у Нишу, Зрењанину, Краљеву, Чачку, Смедереву, Врању и Пожаревцу). Архиви у Суботици и Крушевцу користе простор који је делом изнајмљен уз накнаду, а делом уступљен без накнаде. Једино архив у Сомбору наводи да је установа државна својина и да Архив има право коришћења.

Приказ 1: Структура архива према правно-имовинском статусу простора којим располажу

✓ **Величина и организација простора**

Највећим простором располаже Архив у Панчеву (3.060 м²), а најмањим Архив у Новом Пазару (435 м²).

Табела 1: Површина простора архива

Архив	Површина простора (м ²)	Архив	Површина простора (м ²)
Панчево	3060	Ниш	1200
Суботица	2348	Шабац	1200
Ваљево	1495	Чачак	1007
Сремска Митровица	1430	Зрењанин	1000
Крушевац	1377	Сомбор	974
Јагодина	1370	Крагујевац	917
Ужице	1300	Врање	772
Краљево	1269	Лесковац	750
Зајечар	1265	Смедерево	682
Пожаревац	1253	Нови Пазар	435

✓ **Капацитет читаоница и депоа**

Архиви најчешће располажу читаоницама за кориснике, док деопи представљају најважнију ставку делатности.

Највећу читаоницу има Архив у Смедереву, а најмањом Архив у Новом Пазару. Архиви у Пожаревцу, Краљево и Врању немају читаоницу.

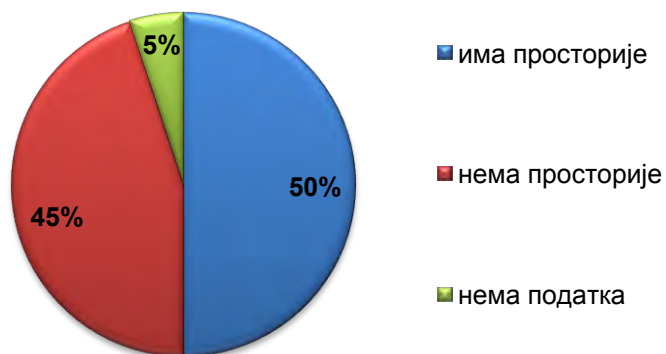
Највећим депоом располаже Архив у Панчеву, а најмањим Архив у Новом Пазару. Скоро половина архива нема просторије за одржавање пратећих програма.

Табела 2: Просторни капацитет читаоница и депоа

Архив	Површина читаонице у м ²	Површина депоа у м ²	Архив	Површина читаонице у м ²	Површина депоа у м ²
Јагодина	40	1200	Ниш	20	480
Пожаревац	0	1003	Сремска Митровица	30	900
Нови Пазар	12	379	Зајечар	24	1000
Ужице	40	520	Лесковац	25	585
Краљево	0	1029	Зрењанин	65	584
Смедерево	100	500	Чачак	50	432
Суботица	35	1736	Врање	0	564
Крушевац	41	1070	Панчево	60	2400
Ваљево	25	550	Крагујевац	38	600
Сомбор	34	750	Шабац	52	800

Приказ 2: Процент архива који имају и немају просторије за пратеће програме

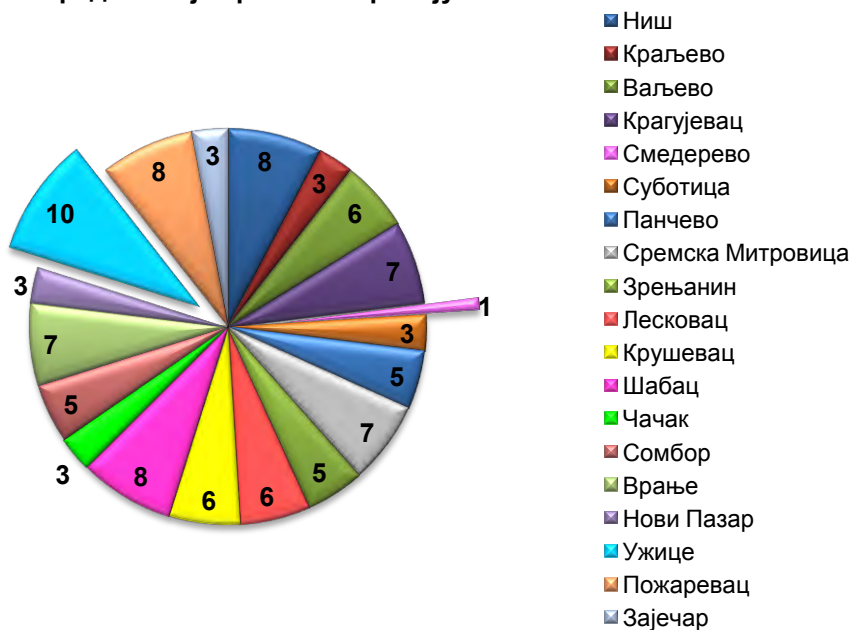
✓ **Пристап за особе са инвалидитетом**

Пристап за особе са инвалидитетом обезбедило је само 25% архива, а то су архиви у Ужицу, Смедереву, Краљеву, Зрењанину и Нишу, у осталих 14 архива не постоји прилаз особама са инвалидитетом.

• **Територијална надлежност архива**

Архиви покривају различит број општина за које су надлежни, а тај број се креће од један за Историјски архив у Смедереву до 10 за Историјски архив Ужицу.

Приказ 3: Број општина и градова које архиви покривају

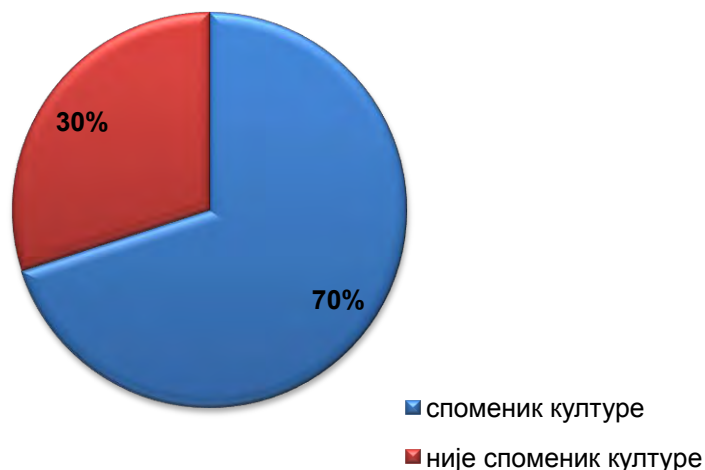

- ✓ **Историјски архив Ниш** надлежан је за седам општина и један град: град Ниш и општине Алексинац, Сокобања, Ражањ, Дољевац, Меровина, Гаџин Хан и Сврљиг.
- ✓ **Историјски архив Шумадије – Крагујевац** надлежан је за шест општина и један град: град Крагујевац и општине Аранђеловац, Топола, Рача, Лапово, Баточина и Кнић.
- ✓ **Историјски архив Лесковац** обухвата пет општина и један град: град Лесковац и општине Медвеђа, Власотинце, Лебане, Бојник и Црна Трава.
- ✓ **Историјски архив Суботица** је надлежан за две општине и један град: град Суботицу и општине Бачка Топола и Мали Иђош.
- ✓ **Историјски архив Зрењанин** је надлежан за четири општине и један град: град Зрењанин и општине Нови Бечеј, Нова Црња, Сечањ и Житиште.

- ✓ **Историјски архив Крушевац** је надлежан за пет општина и један град: град Крушевац и општине Александровац, Брус, Варварин, Трстеник и Ћићевац.
- ✓ **Историјски архив у Панчеву** је надлежан за четири општине и један град: град Панчево и општине Ковин, Ковачица, Опово и Алибунар.
- ✓ **Међуопштински историјски архив Шабац** је надлежан за шест општина и два града: град Шабац и Лозница и општине Богатић, Владимировци, Коцељева, Крупањ, Љубовија и Мали Зворник.
- ✓ **Историјски архив Краљево** је надлежан за две општине и један град: град Краљево и општине Врњачка Бања и Рашка.
- ✓ **Међуопштински историјски архив за општине Чачак, Горњи Милановац и Лучани** у својој надлежности има две општине и један град: град Чачак и општине Горњи Милановац и Лучани.
- ✓ **Историјски архив у Смедереву** је надлежан само за град Смедерево.
- ✓ **Историјски архив Сомбор** је надлежан за четири општине и један град: град Сомбор и општине Апатин, Кула, Оџаци и Бач.
- ✓ **Међуопштински историјски архив Ваљево** је надлежан за пет општина и један град: град Ваљево и општине Мионица, Лајковац, Уб, Љиг и Осечина.
- ✓ **Историјски архив 31. јануар Врање** у својој надлежности има шест општина и један град: град Врање и општине Бујановац, Прешево, Трговиште, Босилеград, Сурдулица и Владичин Хан.
- ✓ **Историјски архив Рас Нови Пазар** надлежан је за две општине и један град: град Нови Пазар и општине Сјеница и Тутин.
- ✓ **Историјски архив Срем Сремска Митровица** надлежан је за шест општина и један град: град Сремска Митровица и општине Рума, Пећинци, Ириг, Инђија, Стара Пазова и Шид.
- ✓ **Историјски архив Ужице** у својој надлежности има девет општина и један град: град Ужице и општине Ариље, Бајина Башта, Ивањица, Косјерић, Нова Варош, Пожега, Прибој, Пријеполје и Чајетина.
- ✓ **Историјски архив Пожаревац** је надлежан за седам општина и један град: град Пожаревац и општине Голубац, Велико Градиште, Кучево, Петровац, Жабари, Жагубица и Мало Црниће.
- ✓ **Историјски архив Тимочка крајина Зајечар** у својој надлежности има две општине и један град: град Зајечар и општине Књажевац и Бољевац.

Од укупно 20 објеката архива 14 су категоризовани као споменици културе и то архиви у: Шапцу, Зајечару, Суботици, Крушевцу, Новом Пазару, Јагодини, Пожаревцу, Панчеву, Чачку, Ваљеву, Зрењанину, Сомбору, Сремској Митровици и Нишу.

Приказ 4: Објекти архива као споменици културе

• Буџет

У 2008. години највећи буџет имао је Архив у Крушевцу у износу од 291.949,83 евра (23.774.000,00 динара), а најмањи Архив у Новом Пазару – 98.457,69 евра (8.017.587,00 динара).

У 2009. години највећи буџет имао је Архив у Панчеву – 294.711,53 евра (27.682.460,00 динара), затим приближно исти износ имао је Архив у Крушевцу са 291.179,74 евра (27.350.717,00 динара), док је са најмањим буџетом располагао опет Архив у Новом Пазару са 94.842,93 евра (8.908.663,00 динара).

Архиви у Лесковцу, Зрењанину и Смедереву Заводу нису доставили податке о буџету у 2009. години, док Архив у Јагодини није уступио податке за 2008. годину.

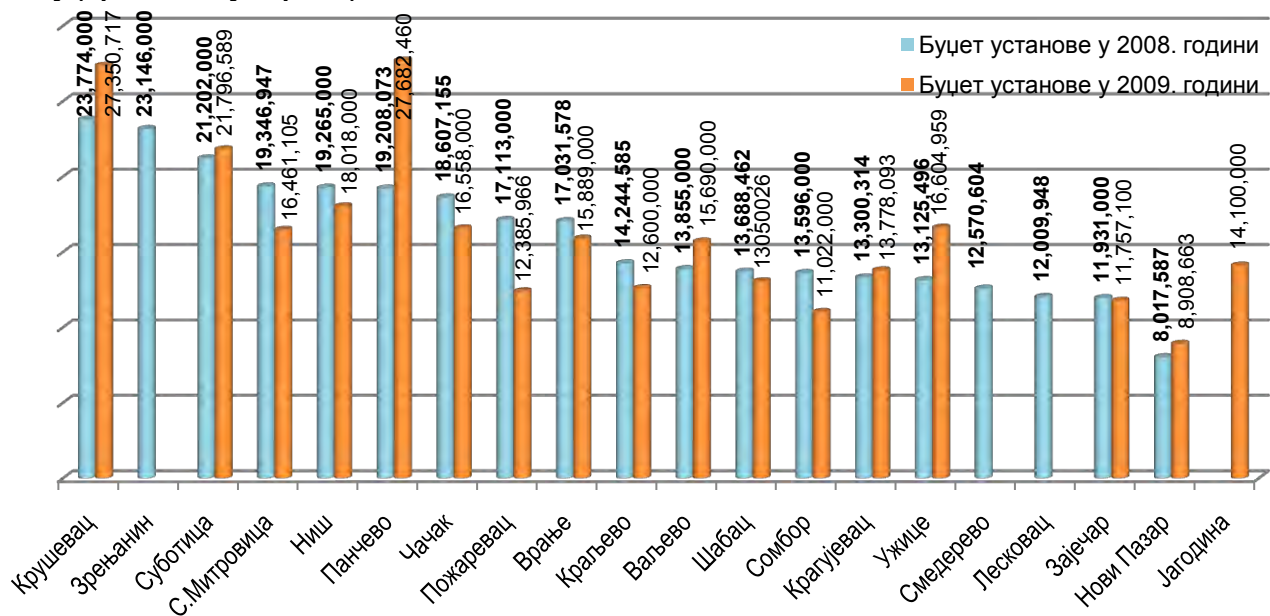
Буџет се у 2009. години у односу на претходну годину увећао само у једном архиву и то у Панчеву за 58.832,27 евра. У 15 архива забележено је смањење буџета у 2009. години у односу на 2008. годину.

Табела 3: Укупан буџет архива у еврима и динарима у 2008. и 2009. години.

Град	Буџет у 2008. години у еврима	Буџет у 2008. години у динарима	Буџет у 2009. години у еврима	Буџет у 2009. години у динарима
Крушевац	291.949,83	23.774.000,00	291.179,74	27.350.717,00
Зрењанин	284.237,85	23.146.000,00	Н.п.	Н.п.
Суботица	260.365,12	21.202.000,00	232.049,68	21.796.589,00
Сремска Митровица	237.584,66	19.346.947,00	175.247,34	16.461.105,00
Ниш	236.578,34	19.265.000,00	191.822,27	18.018.000,00
Панчево	235.879,26	19.208.073,00	294.711,53	27.682.460,00
Чачак	228.499,86	18.607.155,00	176.278,89	16.558.000,00
Пожаревац	210.151,32	17.113.000,00	131.862,81	12.385.966,00
Врање	209.151,44	17.031.578,00	169.156,62	15.889.000,00
Краљево	174.926,56	14.244.585,00	134.141,45	12.600.000,00
Ваљево	170.142,38	13.855.000,00	167.038,04	15.690.000,00
Шабац	168.097,25	13.688.462,00	138.932,49	13050026
Сомбор	166.961,80	13.596.000,00	117.341,82	11.022.000,00
Крагујевац	163.330,71	13.300.314,00	146.683,60	13.778.093,00
Ужице	161.183,91	13.125.496,00	176.778,83	16.604.959,00
Смедерево	154.369,72	12.570.604,00	Н.п.	Н.п.
Лесковац	147.484,74	12.009.948,00	Н.п.	Н.п.
Зајечар	146.515,24	11.931.000,00	125.167,80	11.757.099,00
Нови Пазар	98.457,69	8.017.587,00	94.842,93	8.908.663,00
Јагодина	Н.п.	Н.п.	150.110,66	14.100.000,00

*Н.п. – нема података

Приказ 4: Рангирање појединачних буџета у 2008. години и приказ буџета у 2009. у односу на 2008. годину (приказано у еврима)

Као што показују табела и приказ, буџет се у 2009. години у односу на претходну годину увећао у само два архива и то у Панчеву за 58.832,27 евра или 24,9% и у Ужицу за 15.595,00 евра, односно 9,7%.

У 14 архива забележено је смањење буџета у 2009. години, а то су архиви у Нишу, Суботици, Крагујевцу, Сомбору, Панчеву, Крушевцу, Новом Пазару, Ваљево, Шапцу, Краљево, Чачку, Врању, Сремској Митровици, Пожаревцу и Зајечару. Највећи пад је забележен у пожаревачком архиву (37,3%), а најмањи у крушевачком архиву (0,3%).

Табела 4: Рангирање разлика у буџетима између 2008. и 2009. године (приказано у еврима где је

■ - смањење, а ■ - повећање буџета)

Пожаревац	-78.288,51 (-37,3%)	Зајечар	-21.347,43 (-14,6%)
Сомбор	-49.619,92 (-29,7%)	Суботица	-28.315,43 (-10,9%)
Сремска Митровица	-62.337,32 (-26,2%)	Крагујевац	-16.646,4 (-10,2%)
Краљево	-40.785,11 (-23,3%)	Нови Пазар	-3.614,76 (-3,7%)
Чачак	-52.220,97 (-22,9%)	Ваљево	-3.104,34 (-1,8%)
Врање	-39.994,82 (-19,1%)	Крушевац	-770,09 (-0,3%)
Ниш	-44.755,73 (-18,9%)	Ужице	+15.595,00 (+9,7%)
Шабац	-29.164,76 (-17,3%)	Панчево	+58.832,27 (+24,9%)

✓ Структура буџета

Што се тиче структуре буџета и средстава за реализацију програма у 2008. години, велики је распон у процентима које архиви издвајају у ту сврху из укупног буџета, а крећу се од 0% у архивима у Лесковцу, Крушевцу, Шапцу и Врању у 2008. години до 34% у Панчеву у 2009. години. Према подацима које је Завод добио од Архива, у 2009. години сви архиви издвојили су средства за програме и распон удела средстава који су за то намењени креће се од 1% у Шапцу до 34% у Панчеву. У свим архивима, осим пожаревачког, више од половине буџета одлази на плате запослених, а највећи проценат издвајања за плате има архив у Лесковцу (93,3% у 2008. години)

Табела 5: Структура буџета у постоцима у 2008. и 2009. години

Архив	Средства за реализацију програма		Плате и накнаде запослених		Текући трошкови	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Ниш	15,4	5,6	80,4	88,3	4,2	6,1
Крагујевац	5,7	3,6	76,5	82,7	17,8	13,7
Лесковац	-	Н.п.	93,3	Н.п.	6,7	Н.п.
Суботица	4	4	67	69	29	27
Зрењанин	2	Н.п.	56	Н.п.	42	Н.п.
Крушевац	-	4,8	83	86,6	17	8,6
Панчево	14	34	71	58	15	8
Шабац	-	1	61,5	76,6	38,5	22,4
Краљево	4	4,8	64	87,3	32	7,9
Чачак	11,3	15,6	53,1	67,9	35,6	16,5
Смедерево	13,4	Н.п.	50,7	Н.п.	35,9	Н.п.
Сомбор	3,8	13,1	60,6	78,1	35,6	8,8
Ваљево	12,4	2,2	59,2	60,2	28,4	37,6
Врање	-	4,3	72,9	84,4	27,1	11,3
Нови Пазар	14,3	4,9	78,9	82,4	6,8	12,7
Сремска Митровица	16	6	66	77	18	17
Ужице	5,3	4,7	74,2	75,1	20,5	20,2
Пожаревац	32,9	16,5	43,3	62,2	23,8	21,3
Јагодина	Н.п.	4,3	Н.п.	85,1	Н.п.	10,6
Зајечар	16	5,2	72	81,1	12	13,6

*Н.п. – нема података

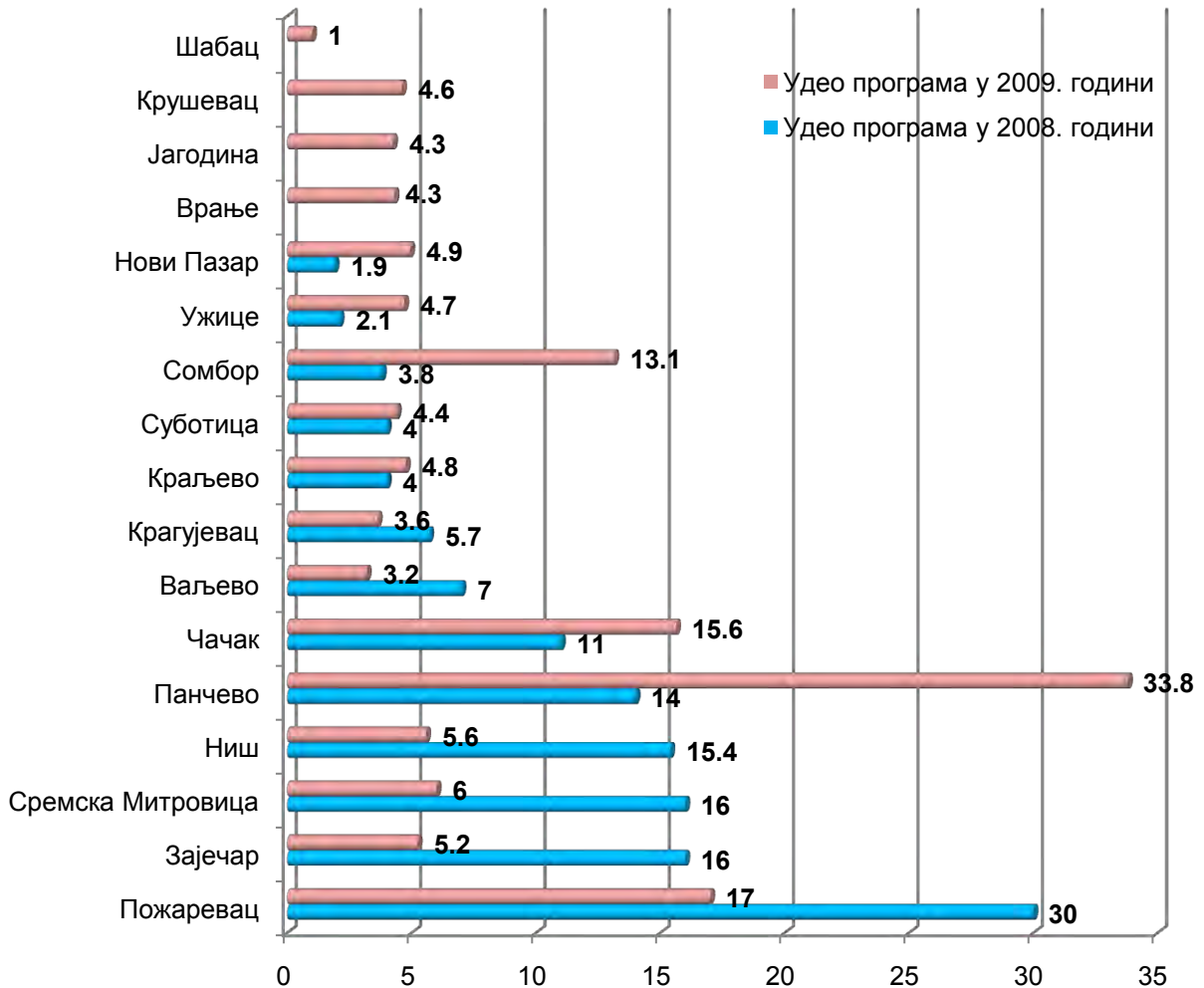
Од укупно 15 архива који издвајају средства за реализацију програма и пројеката, у 2008. години шест архива је издвојило мање од 10% од свог буџета, осам је издвојило између 10 и 20%, док је само пожаревачки архив на програме потрошио више од 20% од укупног буџета, тачније 32,9%.

У 2009. години од укупно 17 архива за које Завод има податке, 13 архива одваја мање од 10% за програме, три архива издвајају између 10 и 20%, а једино панчевачки архив више од 20%, тачније 34%.

Приказ 5: Однос архива према издвајању за програме у 2008. и 2009. години (у процентима)

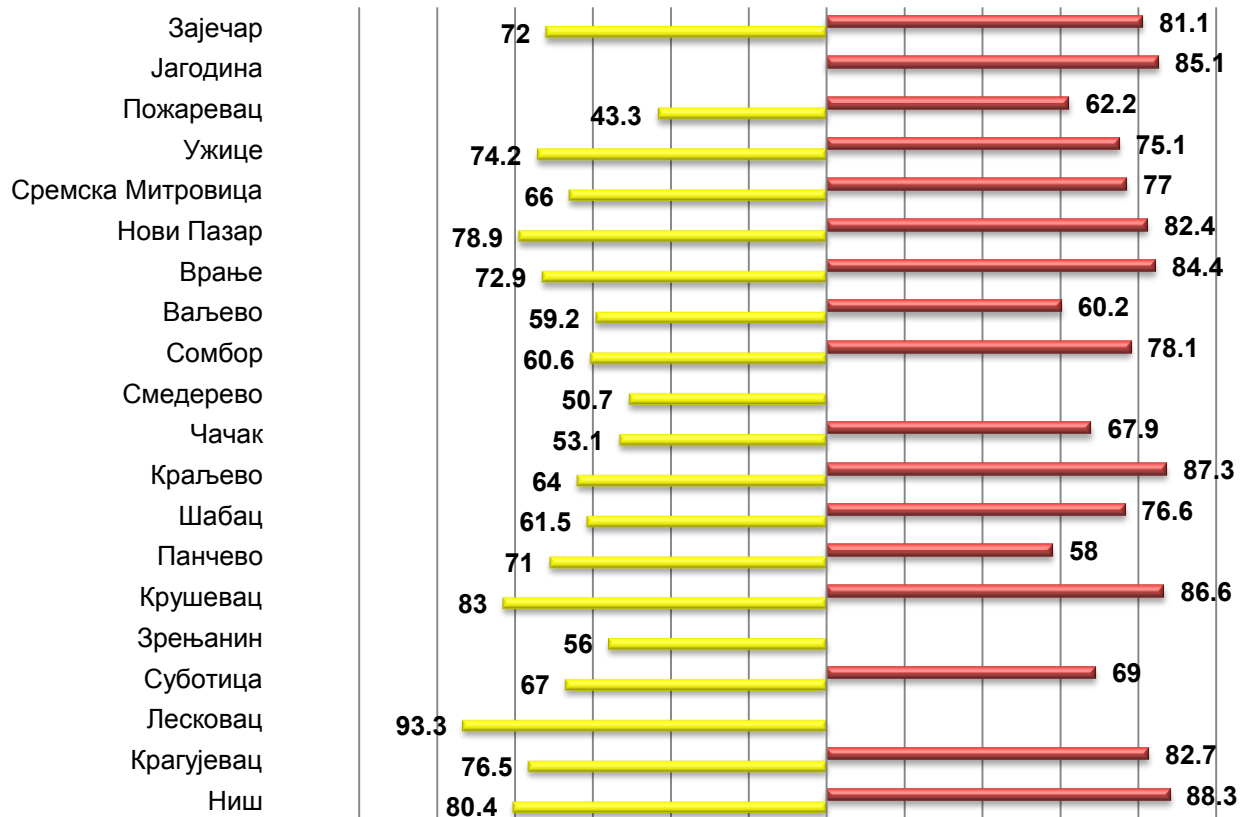

Приказ 6: Удео средстава за програме и пројекте у 2008. и 2009. години (изражено у процентима)

За плате и програме од укупног буџета у 2008. години највећи постотак је издвојио лесковачки архив 93,3%, а најмањи Архив у Пожаревцу – 43,3%. У 2009. години тај проценат се кретао од 88,3% у нишком архиву до 58% у Архиву у Панчеву. За текуће трошкове архиви у 2008. години су издвојили између 4,2% (Архив у Нишу) до 42% од укупног буџета (Архив у Зрењанину), док у 2009. години између 6,1% (Архив у Нишу) и 37,6% (Архив у Ваљевоу).

Приказ 7: Плате и надокнаде запослених у архивима у 2008. години приказано у постоцима

✓ Извори финансирања

Архиви су се у 2008. години финансирани из више извора, а то су: републички буџет, покрајински буџет, градски буџет, буџети општина које својом делатношћу покривају, сопствени приходи, приватни сектор и остало (донације, спонзорства, амортизације и друго). Из републичког буџета финансирано је 13 архива: у Нишу, Крагујевцу, Суботици, Крушевцу, Панчеву, Краљевоу, Смедереву, Ваљевоу, Врању, Новом Пазару, Сремској Митровици, Ужици и Пожаревцу. Из покрајинског буџета финансирано је пет архива: у Суботици, Зрењанину, Панчеву, Сомбору и Сремској Митровици. Из буџета општина које покривају финансирано је 16 архива: у Нишу, Лесковцу, Суботици, Зрењанину, Крушевцу, Панчеву, Шапцу, Краљевоу, Чачку, Смедереву, Сомбору, Ваљевоу, Врању, Новом Пазару, Ужици и Зајечару. Сви архиви су остварили своје сопствене приходе. Архиви у Смедереву и Сомбору су се финансирани и из других извора.

Од 17 архива који су доставили податке за 2009. години из републичког буџета финансирано је њих 12: у Нишу, Крагујевцу, Крушевцу, Шапцу, Краљевоу, Сомбору, Ваљевоу, Новом Пазару, Сремској Митровици, Ужици, Пожаревцу и Јагодини. Из покрајинског буџета финансирано је четири архива: у Суботици, Панчеву, Сомбору и Сремској Митровици. Из општинског буџета финансирани су се архиви у Нишу, Крагујевцу, Крушевцу, Панчеву, Шапцу, Краљевоу, Ваљевоу, Новом Пазару, Ужици, Јагодини и Зајечару. Сви архиви осим Архива у Пожаревцу су остварили своје сопствене приходе. Само је Архив у Зајечару имао донације и спонзорства. Архиви у Сремској Митровици, Ужици и Пожаревцу су се финансирани и из других прихода.

Приказ 8: Извори финансирања архива у 2008. и 2009. години

У односу на 2008. годину, у 2009. години незнатно су се повећала средства из свих извора финансирања изузев из републичког буџета и сопствених прихода.

Табела 6: Извори финансирања архива у 2008. и 2009. години (изражено у процентима)

Архив	Република		Покрајина		Град		Општина		Сопствени приходи		Приватни сектор и остало	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Ниш	3	0.8	-	-	92	92.5	-	1.5	5	5.2	-	-
Крагујевац	3.9	3.6	-	-	94.6	94.4	-	-	1.5	2	-	-
Лесковац	-	Н.п.	-	Н.п.	97	Н.п.	-	Н.п.	3	Н.п.	-	Н.п.
Суботица	1	-	2	4	84	85	-	-	13	11	-	-
Зрењанин	-	Н.п.	1	Н.п.	79	Н.п.	3	Н.п.	17	Н.п.	-	Н.п.
Крушевац	4	3	-	-	83	81	7	8	6	8	-	-
Панчево	8	-	2	2.5	75	76.2	-	-	15	18.5	-	2.8
Шабац	-	-	-	-	96	95	-	-	4	5	-	-
Краљево	4	2	-	-	92	92	-	4	4	2	-	-
Чачак	-	-	-	-	96	97.2	-	-	4	2.8	-	-
Смедерево	5	Н.п.	-	Н.п.	72	Н.п.	-	Н.п.	19	Н.п.	4	Н.п.
Сомбор	-	3.7	4	2.3	79	86.7	2	-	11	7.3	4	-
Ваљево	6	3.2	-	-	82	79	6	9.4	6	8.4	-	-
Врање	5.8	0	-	-	73.8	85	0.5	-	19.9	15	-	-
Нови Пазар	18	5	-	-	72	83	3	3	7	9	-	-
Сремска Митровица	4	3	1	1	76	79	-	-	19	16	-	1
Ужице	-	34	-	-	89	57	7	2	4	4	-	3
Пожаревац	20	6	-	-	60	86	-	-	20	0	-	8
Јагодина	-	4	-	-	-	85	-	6	-	5	-	-
Зајечар	-	-	-	-	90	90.4	5	4.3	5	4.9	-	0.4

*Н.п. – нема података

✓ **Инвестициона улагања**

Инвестиције од 2006. до 2009. кретале су се од 583.325,37 евра (49.500.000,00 динара) у шабачком архиву за конзервацију и адаптацију зграде Архива, до 3.684,1 (300.000,00 динара) у зрењанинском архиву, што је утрешено за уређење депоа.

Табела 7а: Тип инвестиционих улагања, финансијер, година и износ у динарима и еврима код архива

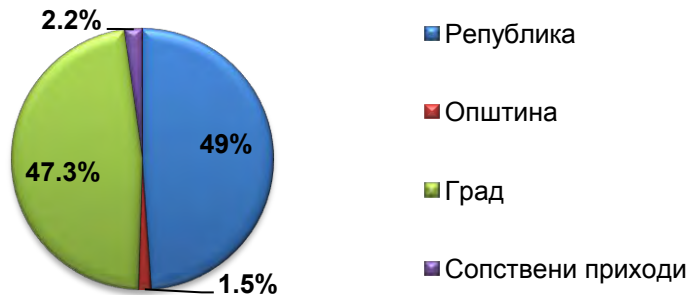
Архив	Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Чачак	Замена столарије	Град Чачак	2007 – 2009.	35.837,03	3.050.000,00
	Замена столарије	Република	2007 – 2009.	29.374,61	2.500.000,00
	Видео надзор	Република	2008.	7.368,13	600.000,00
	Хидроизолација	Град Чачак	2008.	15.620,43	1.272.000,00
Крагујевац	Набавка ормара за карте и мапе	Град Крагујевац	2009.	3.361,71	315.768,00
	Набавка металних полица	Град Крагујевац	2009.	3.218,84	302.348,00
Крушевац	Адаптација зграде Јастребац	Град Крушевац	2007	11.092	886.935,20
	Набавка архивских полица	Град Крушевац	2008	4.912	400.000,00
	Набавка архивских полица	Република	2008	85.96,1	700.000,00
	Набавка архивских регала	Град Крушевац	2008	1.228	100.000,00
	Набавка клима уређаја	Град Крушевац	2008	1.228	100.000,00
	Адаптација депоа у згради "Јастребац"	Министарство културе	2009	5.323	500.000,00
	Уређење радних просторија архива	Град Крушевац	2009	1151,9	108.206,00
Ниш	Скенер	Министарство културе	2008.	6.140,1	500.000,00
	Опрема за културу	Град Ниш	2009.	947,5	89.000,00
	Административна опрема	Сопствена средства	2009.	1.980,2	186.000,00
Нови Пазар	Припрема Водича Архива, набавка архивских полица, противпожарног система, рачунарске опреме и микрофилмовање грађе	Министарство културе	2007.	8.839,40	706.800,00
	Штампање Водича Архива, уградња видео надзора, куповина архивских полица и куповина службеног аутомобила	Министарство културе	2008.	10.438,18	850.000,00
	Изложба и опрема за Архив	Министарство културе	2009.	4.471,38	420.000,00
Пожаревац	Капитално одржавање	Град	2008.	24.253,4	1.975.000,00
	Капитално одржавање	сопствена средства	2008.	1.191,2	97.000,00
	Машине и опрема	сопствена средства	2008.	23.025,4	1.875.000,00

Табела 7а: Тип инвестиционих улагања, финансијер, година и износ у динарима и еврима код архива

Архив	Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Пожаревац	Капитално одржавање	Република	2009.	4.795,3	450.430,00
	Пројектно планирање	Град	2009.	3.193,8	300.000,00
	Опрема	Град	2009.	11.994	1.126.604,00
	Опрема	Република	2009.	5.323,1	500.000,00
	Опрема	сопствена средства	2009.	5.003,7	470.000,00
Шабац	Конзервација и адаптација зграде	Министарство културе	2006-2008.	213.847,02	17.500.000,00
	Конзервација и адаптација зграде	Град Шабац	2006-2008.	391.034,55	32.000.000,00
Сомбор	Реконструкција крова Архива	Министарство културе	2008.	27.188,39	2.214.000,00
	Систем против-пожарне и против-провалне заштите	Град Сомбор	2009.	3.758,08	353.000,00
	Металне архивске полице	Град Сомбор	2009.	2.448,61	230.000,00
	Рачунарска опрема	Покрајински секретаријат за културу	2009.	2.661,53	250.000,00
	Метални ормани за карте	Министарство културе	2009.	4.258,46	400.000,00
Сремска Митровица	аутомобил Застава10	Градски буџет	2007.	9.150,2	745.116,90
Ужице	Изградња зграде	Министарство културе	2008.	116.662,04	9.500.000,00
	Изградња зграде	Град Ужице	2008.	104.937,20	8.545.225,00
	Изградња зграде	Општина Бајина Башта	2008.	14.736,26	1.200.000,00
	Изградња зграде	Општина Чајетина	2008.	7.368,13	600.000,00
	Изградња зграде	Министарство културе	2009.	132.129,33	12.411.000,00
	Изградња зграде	Град Ужице	2009.	85.169,17	8.000.000,00
Ваљево	Грађевински радови	Министарство рада и социјалних питања	2009.	42.584,59	4.000.000,00
Врање	Куповина металних архивских полица	Министарство културе	2008.	12.280,2	1.000.000,00
	Уградња противпожарне централе	Министарство културе	2009.	5.323	500.000,00
	Куповина фотокопирног апарата, дигиталног фото-апарата и рачунарске опреме	Историјски архив „31.јануар“ Врање	2009.	734,6	69.000,00
	Уградња противпожарне централе	Министарство културе	2008.	5.323,07	500.000,00
Зајечар	адаптација крова	Министарство културе	2008.	18.420,3	1.500.000,00
Зрењанин	уређење депоа	Град Зрењанин	2008.	3.684,1	300.000,00

Из извора финансирања инвестиционих улагања код архива уочава се да је готово једнак проценат средстава за инвестиције од града и Републике.

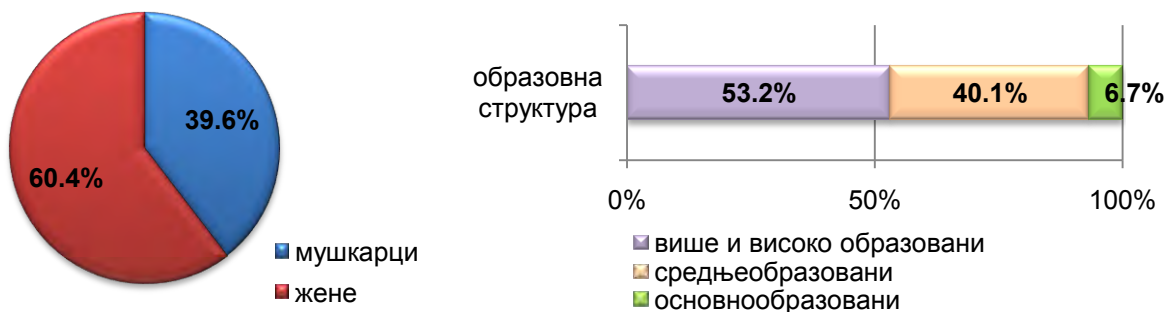
Приказ 9: Извори инвестиционих улагања у периоду од 2006. до 2009. године

✓ Кадрови

Полна структура запослених показује да је више међу запосленима у архивима бише жена него мушкараца. Образовна структура показује да су у већини високообразоване особе са вишом и високом школом.

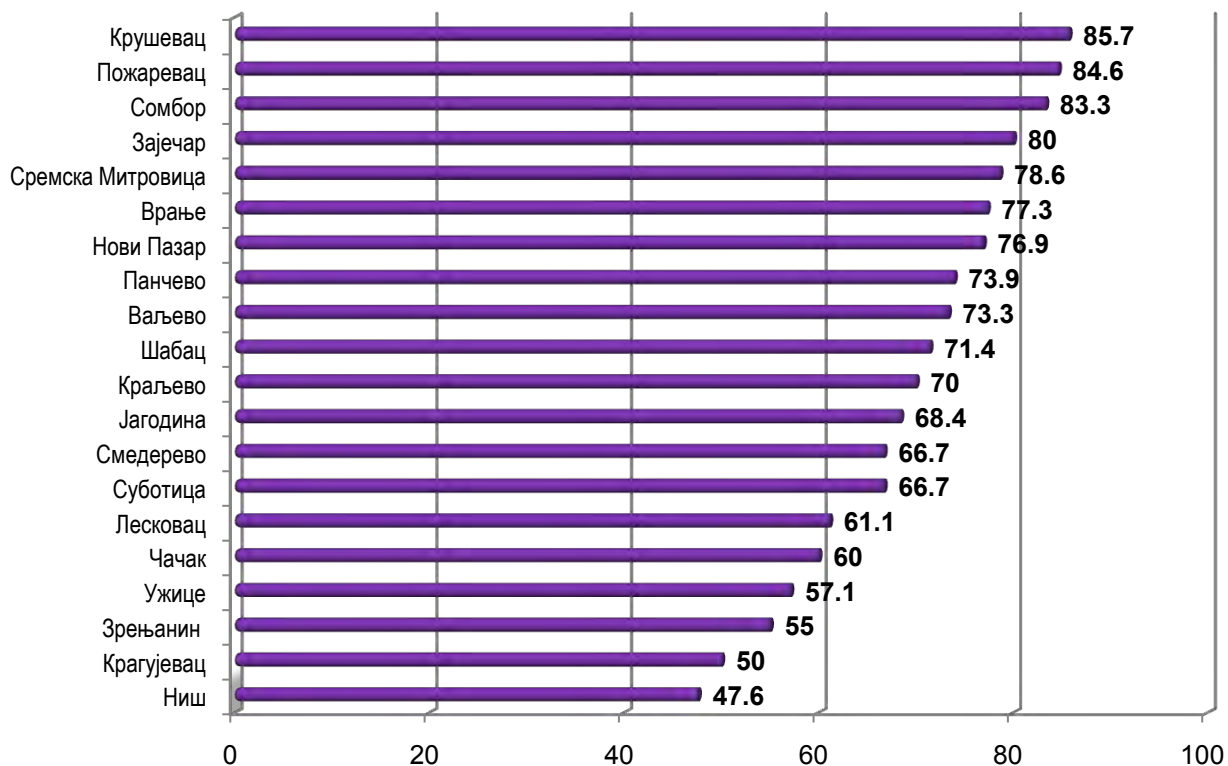
Приказ 10: Полна структура и степен стручне спреме свих запослених у архивима Србије

Табела 8: Полна и образовна структура запослених изражено у процентима

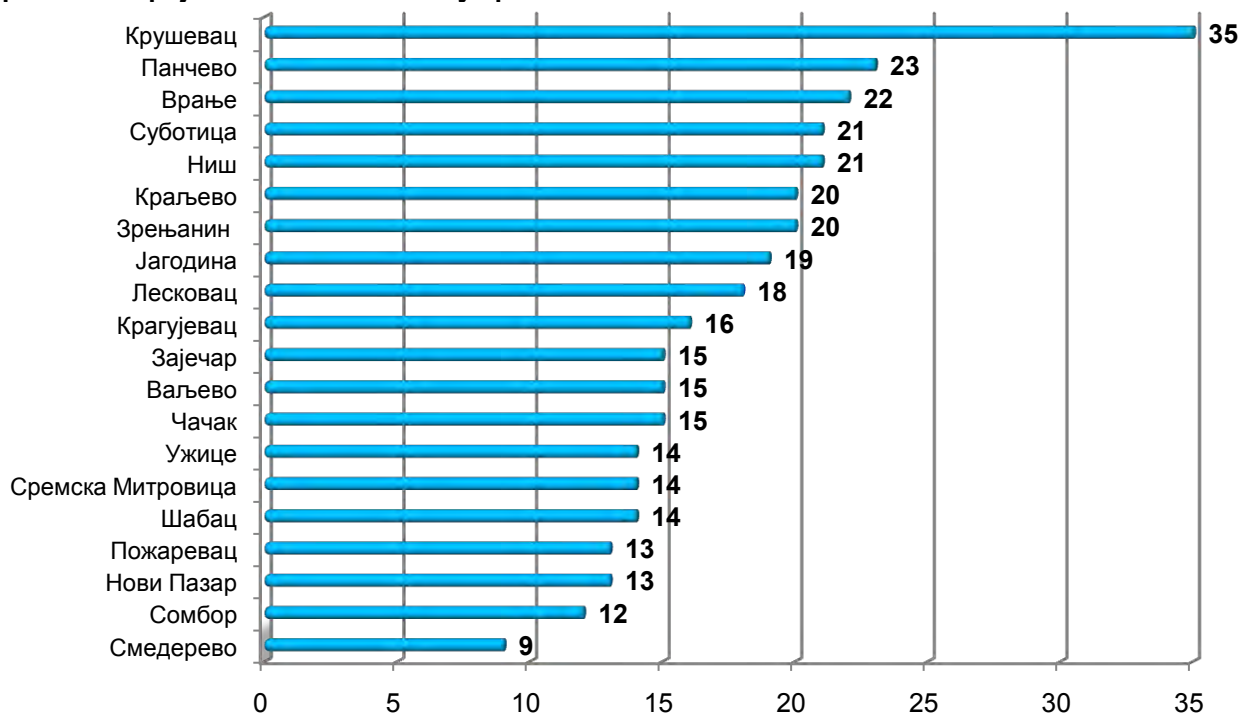
Архив	Мушкарци	Жене	ВСС	ССС	ОШ	Удео запослених у основној делатности
Ниш	28,6	71,4	66,7	23,8	9,5	47,6
Крагујевац	50	50	50	31,2	18,8	50
Лесковац	55,6	44,4	55,6	44,4	0	61,1
Суботица	42,9	57,1	57,1	23,8	19,1	66,7
Зрењанин	45	55	60	35	5	55
Крушевац	22,9	77,1	57,1	40	2,9	85,7
Панчево	30,4	69,6	60,9	30,4	8,7	73,9
Шабац	35,7	64,3	42,9	50	7,1	71,4
Краљево	40	60	60	30	10	70
Чачак	26,7	73,3	60	33,3	6,7	60
Смедерево	11,1	88,9	33,3	55,6	11,1	66,7
Сомбор	41,6	58,4	50	41,7	8,3	83,3
Ваљево	33,33	66,7	46,7	46,7	6,6	73,3
Врање	36,4	63,6	40,9	59,1	0	77,3
Нови Пазар	61,5	38,5	53,8	38,5	7,7	76,9
Сремска Митровица	42,9	57,1	78,6	27,3	0	78,6
Ужице	42,9	57,1	57,1	35,7	7,2	57,1
Пожаревац	30,8	69,2	46,2	46,2	7,6	84,6
Јагодина	73,7	26,3	42,1	57,9	0	68,4
Зајечар	40	60	46,7	53,3	0	80

Приказ 11: Процент запослених који се бави основном делатношћу

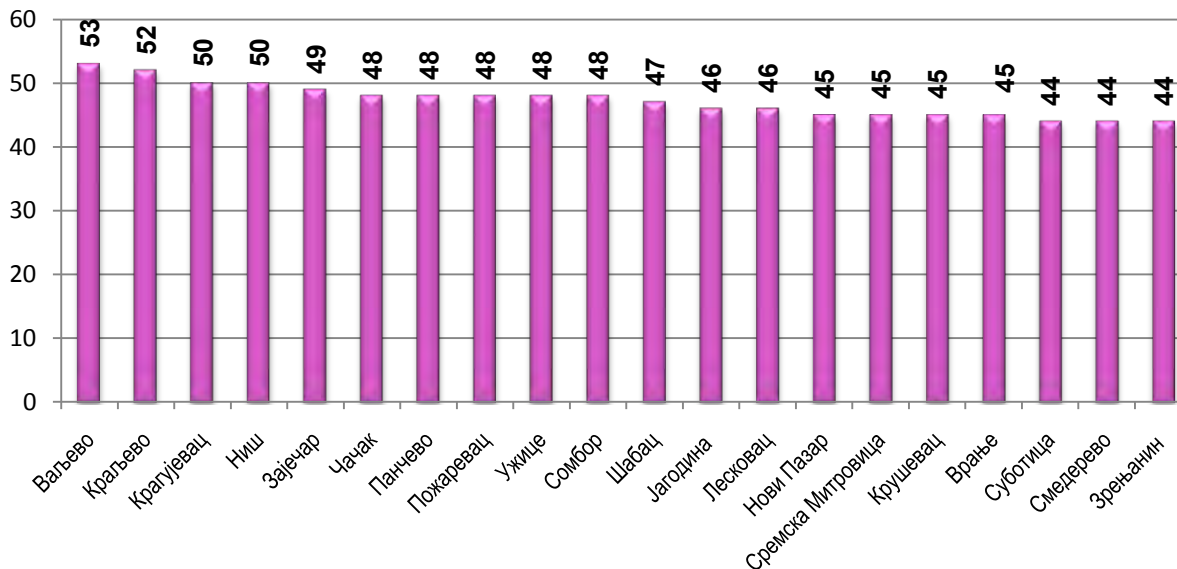

Архив у Крушевцу има највећи број запослених 35, а Архив у Смедереву најмањи 9. Просечан број запослених за све архиве је 17. Просек година запослених је највећи у Архиву у Ваљеву, а износи 52,8, а најмањи у Суботици 43,6.

Приказ 12: Број стално запослених у архивима

Приказ 13: Просечна starost zaposlenih u arhivima

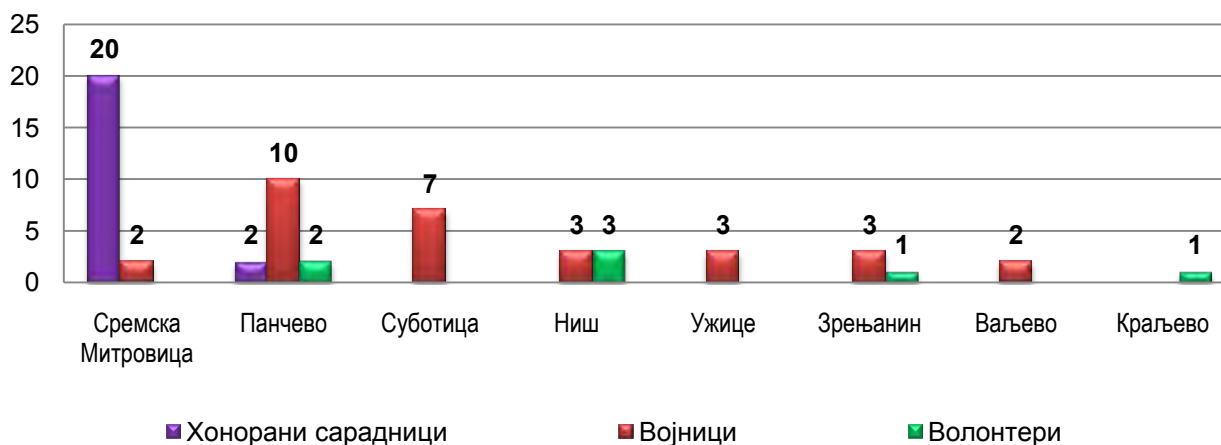

✓ **Сарадници**

Архиви у свом раду ангажују волонтере, хонорарне сараднике и војнике на цивилном одслужењу војног рока. Волонтере имају архиви у Нишу, Зрењанину, Панчеву и Краљево. Сараднике имају архиви у Панчеву и Сремској Митровици. Војнике имају архиви у Нишу, Суботици, Зрењанину, Панчеву, Ваљево, Сремској Митровици и Ужицу. А хонорарне сараднике ангажују архиви у Панчеву и Сремској Митровици.

Укупан број сарадника у архивима је 59. Највише сарадника ангажује Архив у Сремској Митровици, а најмање, односно само једног волонтера ангажује Архив у краљева.

Приказ 14: Број сарадника у архивима

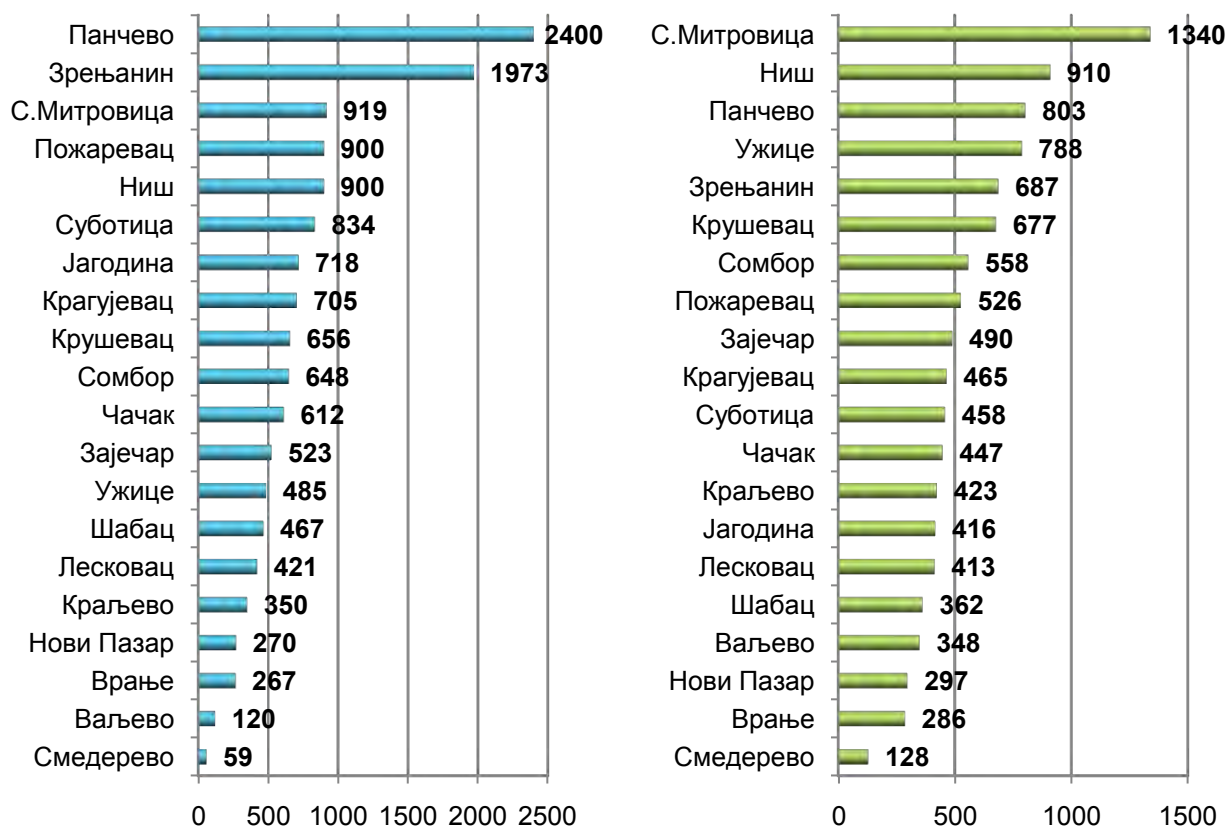

● **Фонд и корисници**

Што се тиче података о стручним пословима и фондовима, архиви су у упитнику Завода наводили **број евидентираних регистратура, укупну количину архивске грађе у дужним метрима и укупан број личних и породичних фондова и збирки.**

Највише регистратура има Архив у Панчеву (2400), а најмање Архив у Смедерево (59). Највише фондова и збирки има Архив у Сремској Митровици (1340), а најмање Архив у Смедерево (128). Највише архивске грађе има Архив у Панчеву (8.657 м), а најмање Архив у Новом Пазару (750 м).

Приказ 15: Број евидентираних регистратура (слика 1) и број личних и породичних фондова и збирки (слика 2)

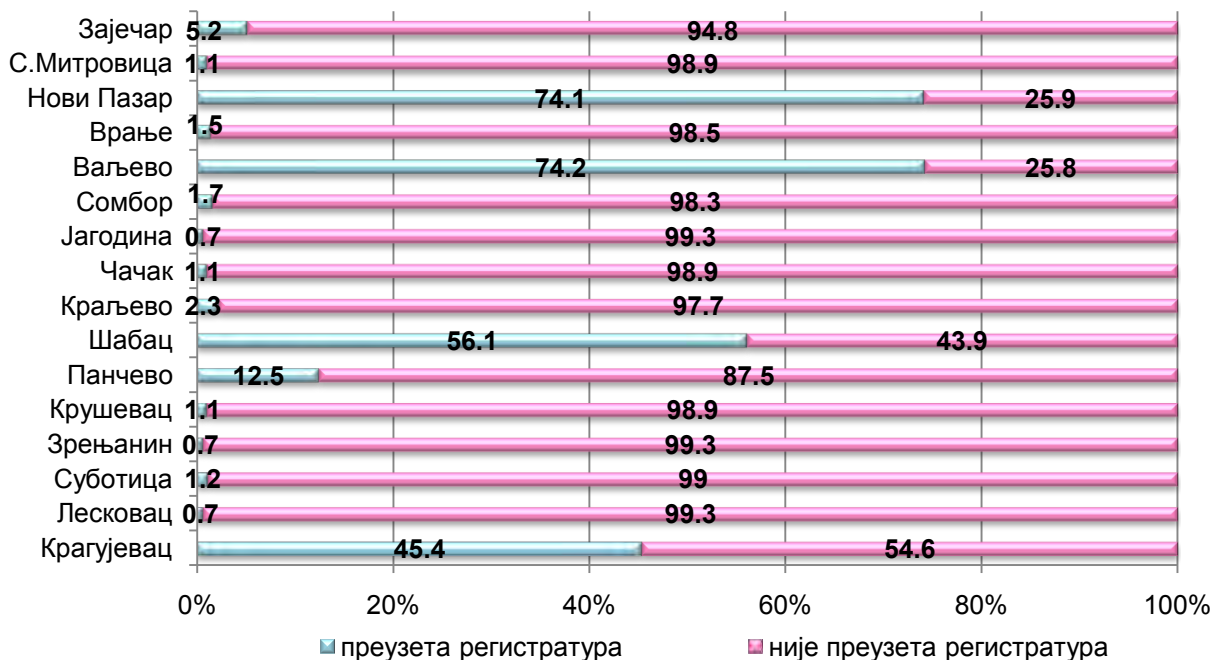

Приказ 16: Укупна количина архивске грађе у дужним метрима

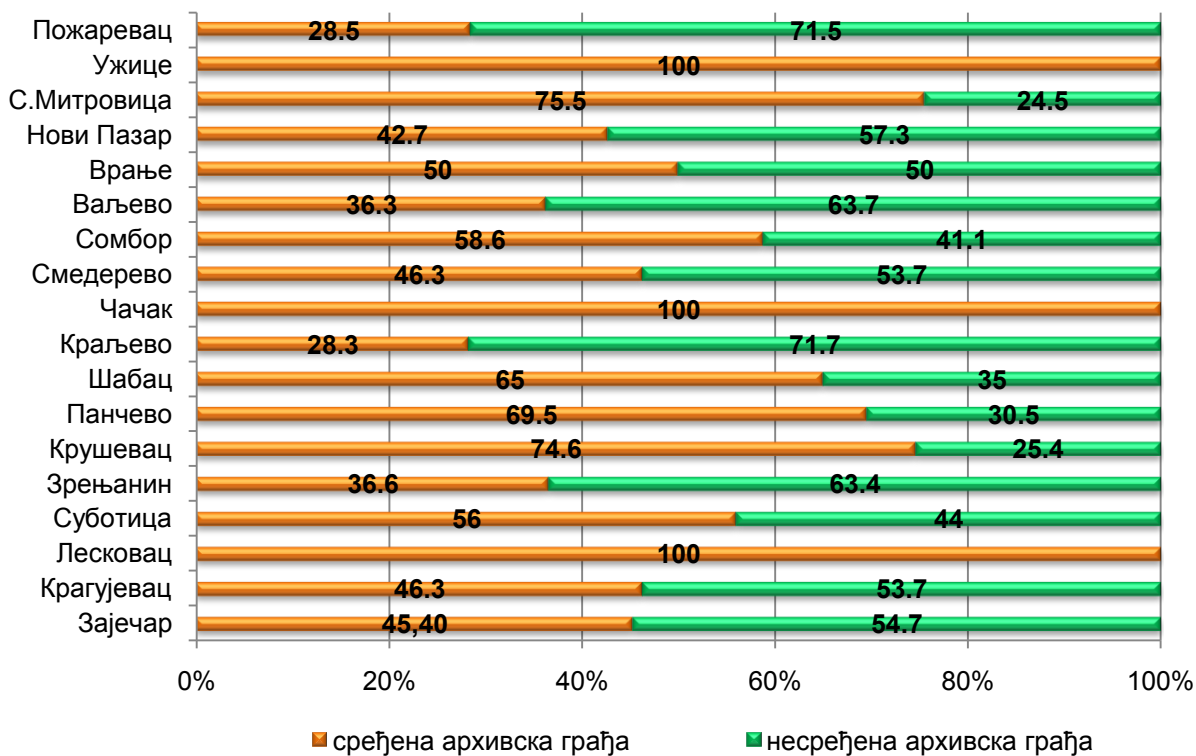

Архиви су такође наводили и **број регистратура код којих је извршено преузимање, укупан број сређених фондова и збирки и количину сређене архивске грађе у дужним метрима**. Највише регистратура преузето је у архивима у Новом Пазару и Ваљево 74%, а најмање у архивима у Јагодини, Зрењанину и Лесковцу 0,7%. Архивска грађа је у потпуности сређена у Ужицу, Чачку и Лесковцу, а најмање сређена у Пожаревцу и Краљеву (28%).

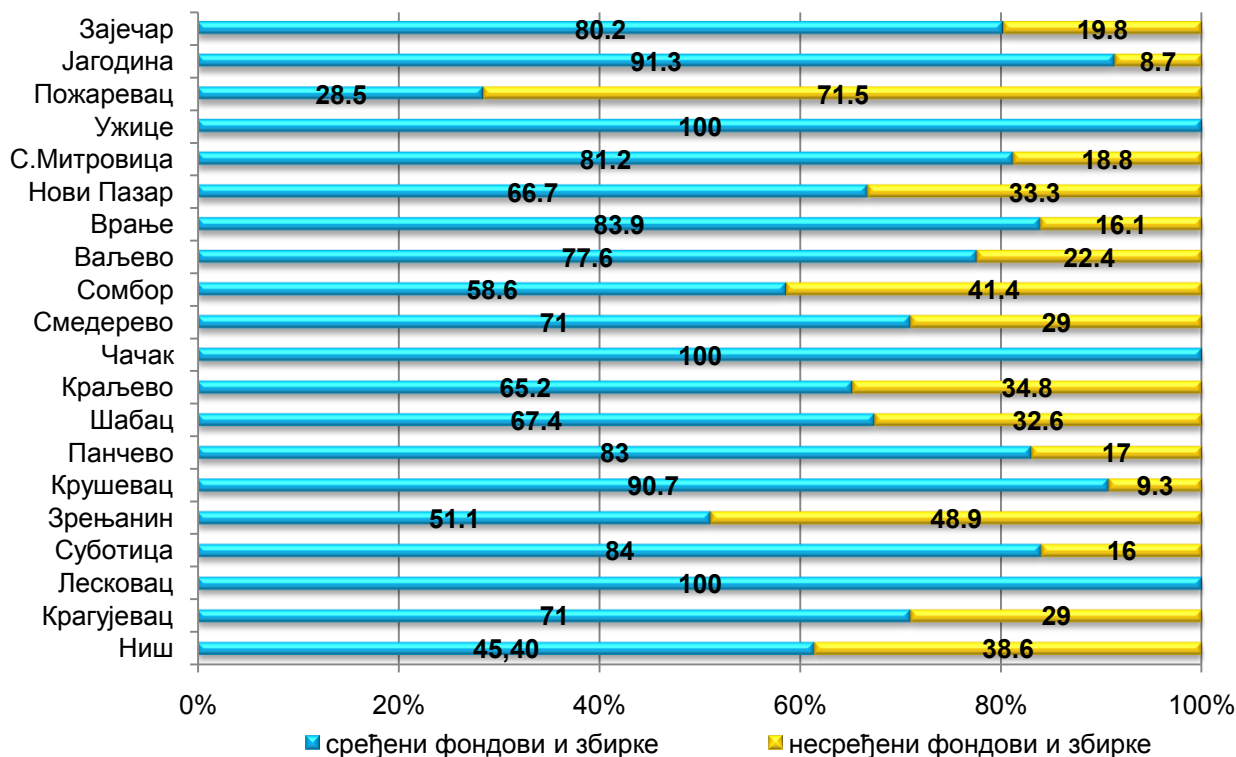
Приказ 17: Однос преузетих и непреузетих регистратура архива

Приказ 18: Однос сређене и несређене грађе архива

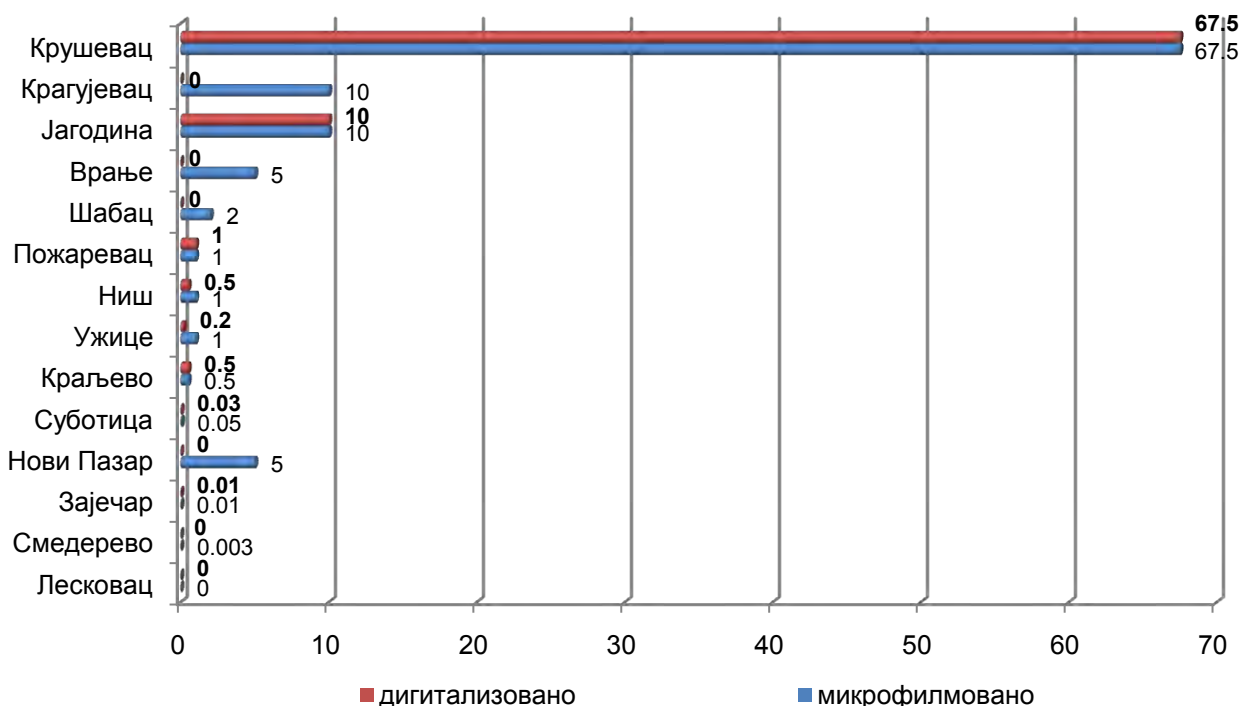

Приказ 19: Однос сређених и несређених фондова и збирки

Осам архива започело је са дигиталном обрадом материјала, док је 12 приступило микрофилмовању. Архив у Лесковцу није започео ни један ни други вид обраде грађе. Највише материјала је обрадио Архив у Крушевцу. Од архива у Сомбору, Зрењанину, Ваљево, Чачку и Панчеву Завод није добио податке о дигитализацији и микрофилмовању.

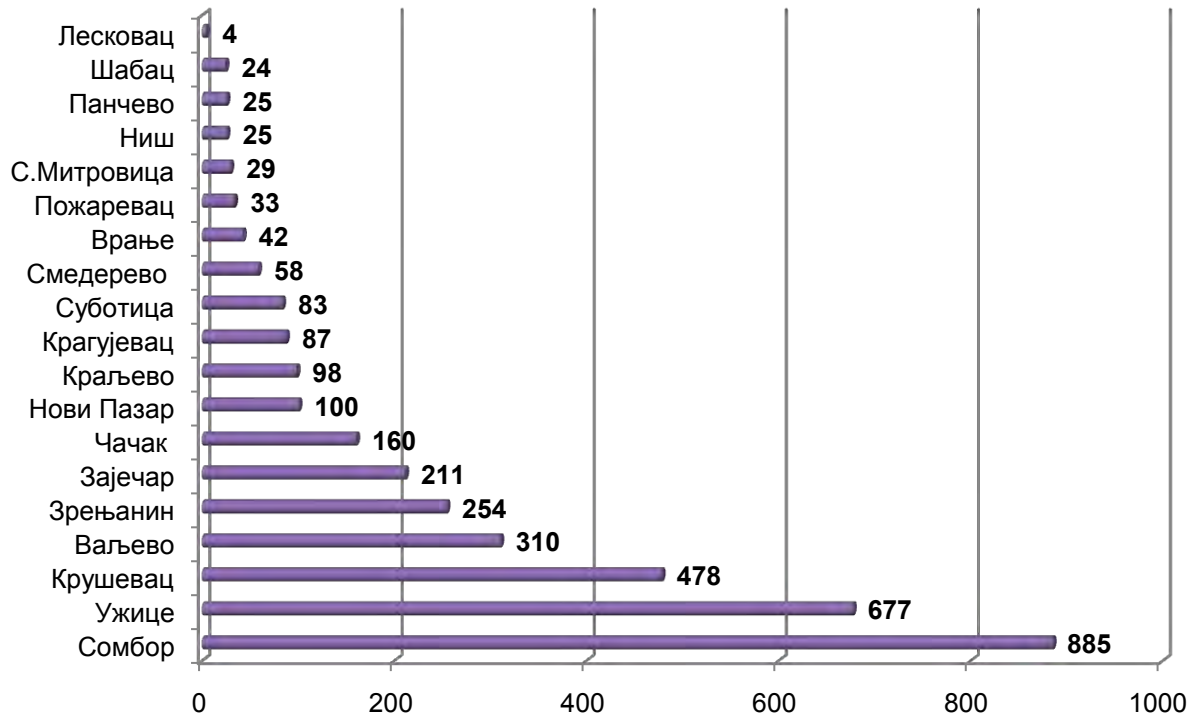
Приказ 20: Процент микрофилмованог и дигитализованог материјала у Архивима градова Србије

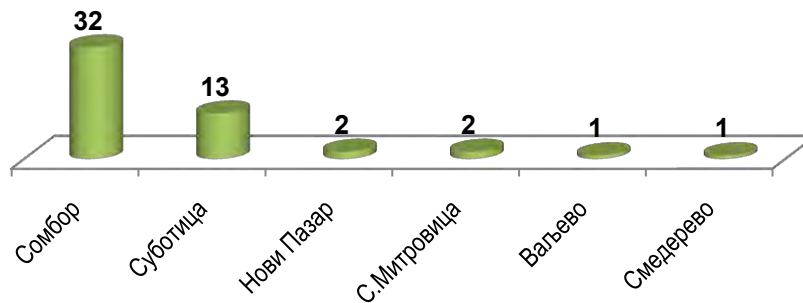
Корисници архива су како домаћи тако и страни истраживачи. Страних корисника архива има знатно мање него домаћих (1,4% према 98,6%)

Највише домаћих корисника у 2008. години имао је Архив у Сомбору (885), а најмање Архив у Лесковцу (четири). Стране кориснике имали су архиви у Суботици, Смедереву, Сомбору, Ваљево, Новом Пазару и Сремској Митровици. Највише страних корисника имао је Архив у Сомбору, а најмање архиви у Смедереву и Ваљево.

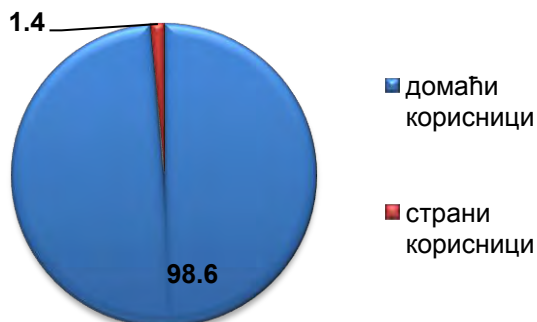
Приказ 21: Број домаћих корисника у архивима у 2008. години по растућем редоследу

Приказ 22: Број страних корисника у архивима у 2008. години по опадајућем редоследу

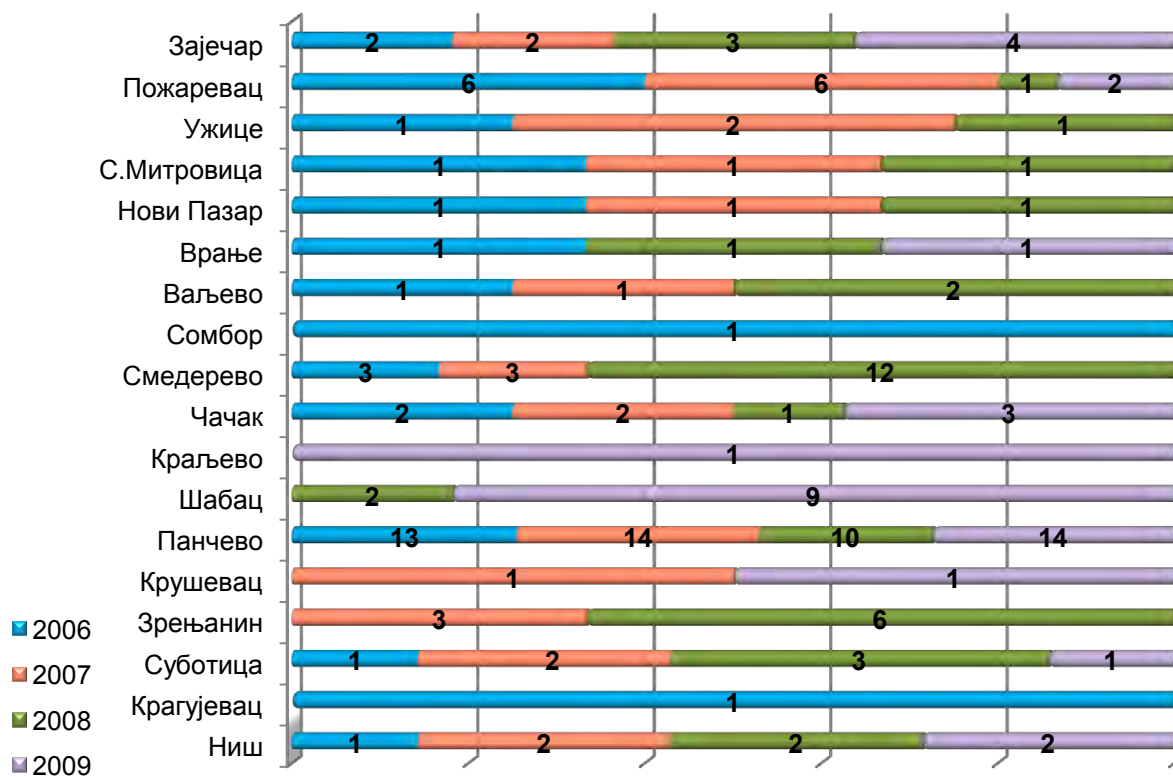
Приказ 23: Структура домаћих и страних корисника у архивима Србије

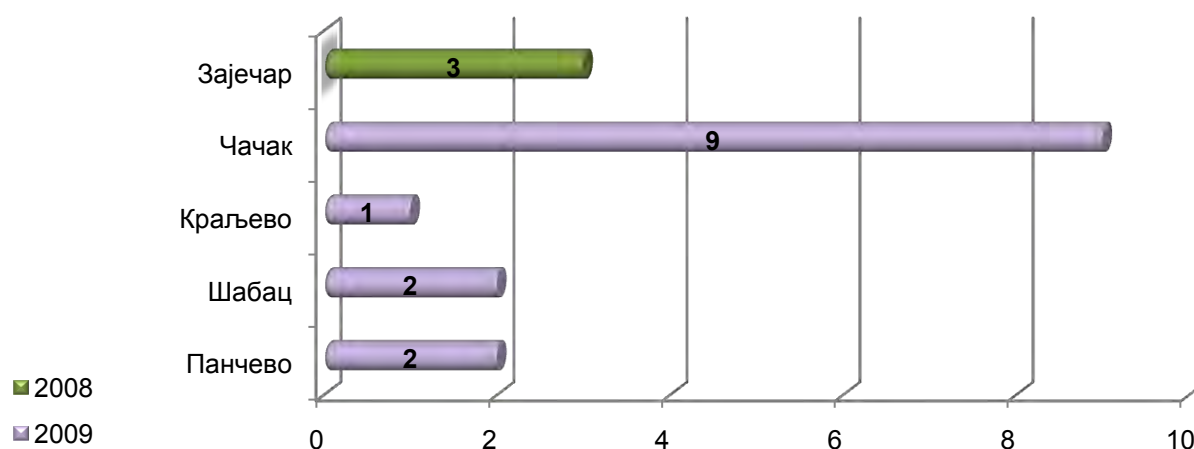
• Програми

Архиви, поред основне делатности, организују разне пратеће програме: изложбе, радионице, предавања и слично. Велики број архива се бави и издаваштвом. У периоду од 2006. до 2009. године, највише изложби организовао је Архив у Панчеву (51), највише радионица одржао је Архив у Чачку (девет), највише публикација објавио је Архив у Панчеву (47), а највише осталих пратећих програма имао је Архив у Чачку (39).

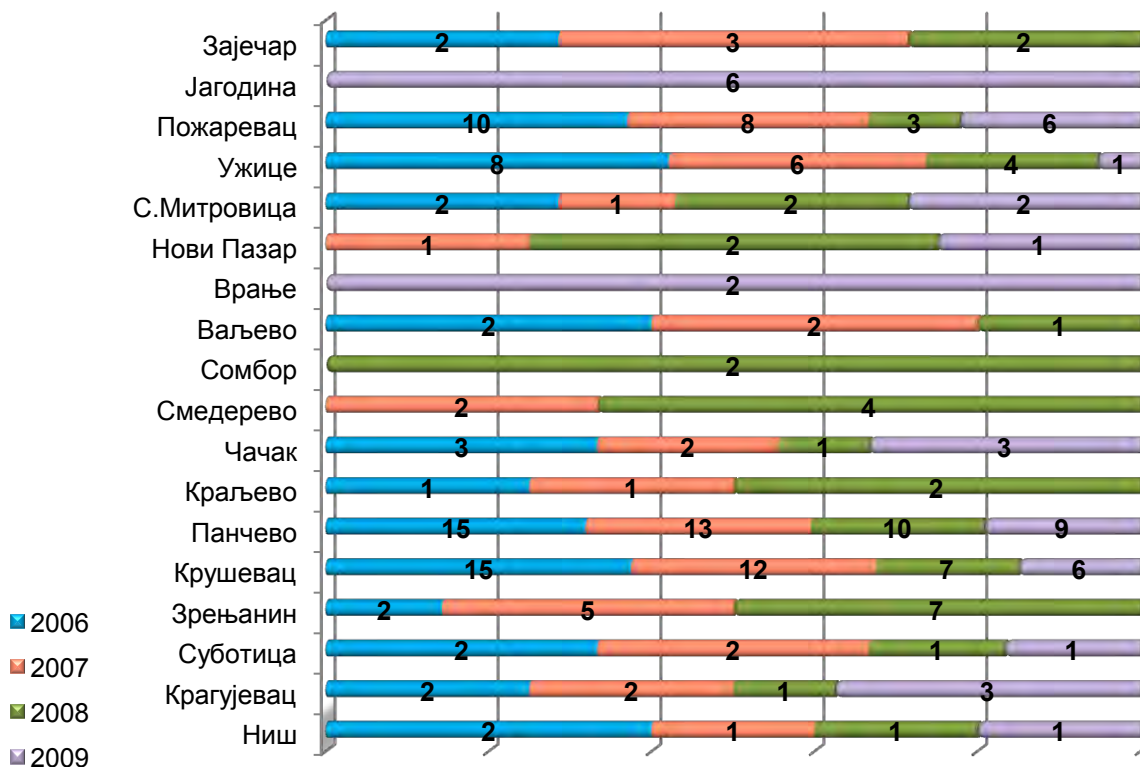
Приказ 24: Број изложби у архивима у периоду од 2006. до 2009. године

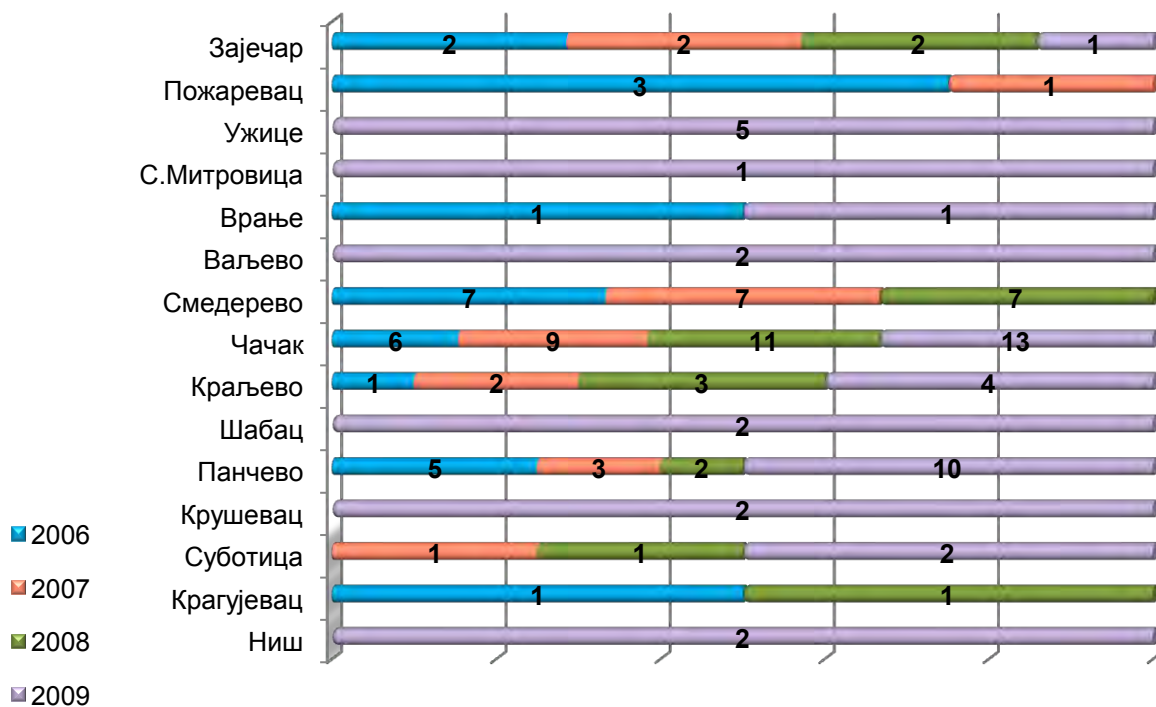
Приказ 25: Број радионица у архивима у периоду од 2006. до 2009. године

Приказ 26: Број књига и публикација у архивима у периоду од 2006. до 2009. године

Приказ 27: Број осталих пратећих програма у архивима у периоду од 2006. до 2009. године

✓ **Сарадња и умрежавање**

Од 15 архива од којих имамо податке, 13 је навело да на националном нивоу сарађује са Архивом Србије, а 5 је навело да сарађује са Архивом Југославије. Немамо податке за архиве у Смедереву, Сомбору, Пожаревцу, Јагодини и Лесковцу. На националном нивоу Архив у Зајечару сарађује са Институтом за савремену историју, Архив у Панчеву са Кинотеком, а Архив у Краљеву са Друштвом архивиста. Шест архива (архиви у Суботици, Зајечару, Чачку, Панчеву, Новом Пазару и Ужицу) остварују сарадњу и на међународном нивоу. Поред архива у Мађарској, Бугарској, Словенији и Босни и Херцеговини, постоји сарадња и са Удружењем пензионера из Бијељине и Међународним институтом за архивистику у Трсту.

✓ **Проблеми**

Проблем са простором наводи 16 архива. То је према речима 14 архива недовољан простор за смештање архивске грађе.

Архив у Краљеву наводи недостатак уговора о закупу додатног пословног простора, а као решење се види регулација уговора и добијање две канцеларије. Као решење проблема, Архив у Чачку види адаптацију подрумских просторија депоа. Архив у Панчеву има потребу да среди унутрашњост зграде и обезбеди нови објект у граду за потребе Архива. Осим потребе за смештањем архивске грађе Архив у Сомбору има и потребу за изложбеним простором. Архиви у Сремској Митровици, Врању и Пожаревцу предлажу као решење изградњу нове наменске зграде. Архив у Сремској Митровици као предлог решења наводи конкурсација за средства из Националног инвестиционог плана, као и од оснивача, Покрајине и других општина. Архив у Новом Пазару предлаже као решење финансирање из Министарства културе и од оснивача. Архив у Зрењанину предлаже бољу сарадњу са локалном самоуправом.

Кад је у питању **техничка опремљеност**, 14 архива је навело ту тачку као проблем у свом раду. Недостатак опреме за микрофилмовање и дигитализацију навело је седам архива и то у Краљеву, Ужицу, Суботици, Зрењанину, Смедереву, Врању и Сремској Митровици. Недостатак рачунарске опреме наводе архиви у Шапцу, Крагујевцу, Новом Пазару и Панчеву. Архиви у Чачку и Сремској Митровици немају сервер нити софтверско решење.

Архив у Ужицу наводи да му недостају и компакт полице и опрема за конзервацију и рестаурацију. Архив у Панчеву наводи застарелост опреме за грејање, потребу за термометрима и хигроскопима. Архиву у Нишу су потребни фотокопир апарати и скенер за књиге. Архив у Сомбору наводи да не постоје основни услови за адекватан смештај, чување и заштиту архивске грађе, потребно је нисконапонско осветљење у депоима, лифт за пренос грађе, метални ормани и полице за пренос грађе, термометри и хидрометри у депоима и решавање грејања на каљаве пећи. У Архиву у Сремској Митровици такође недостају термометри и хидрометри. Као предлоге решења архиви у Новом Пазару и Нишу финансирање од стране Министарства културе и оснивача. Архив у Сремској Митровици као предлог решења наводи финансирање сопственим средствима и средствима добијеним на конкурсима.

У погледу **проблема финансирања** изјаснило се 14 архива. Четири архива истичу да општине за чије територије су они недлежни не учествују или непропорционално учествују у њиховом финансирању, те истичу потребу за њиховим укључивањем финансирање рада архива. Повећање буџета три архива очекују од Министарства културе, а то су Архив у Краљеву, Новом Пазару и Сомбору. Архиви у Новом Пазару и Смедереву као решење виде и појачано финансирање од оснивача, а Архив у Сомбору од Покрајине. Архиву у Ужицу недостају средства за нове кадрове и опрему, Архиву у Новом Пазару за материјалне трошкове и пројекте, а Архиву у Чачку за техничку опремљеност.

Проблем кадровске структуре јавља се у осам архива: у Ужицу, Пожаревцу, Панчеву, Крагујевцу, Нишу, Суботици, Сомбору и Сремској Митровици. Архиви углавном наводе недовољан број запослених. Архиви у Крагујевцу и Суботици наводе недовољан број високообразованог кадра. Архив у Пожаревцу наводи потребу за повећањем зарада нових радника. Архив у Сомбору истиче да је проблем неадекватне структура запослених непостојање специјализације за запослене коју треба увести као редовну праксу

У погледу **програма и пројеката** на недовољна средства жали се осам архива: у Ужицу, Пожаревцу, Новом Пазару, Чачку, Панчеву, Крагујевцу, Суботици и Сомбору. Архив у Ужицу наводи потребу за издаваштвом и међународним саветовањем. Недостатак међународних пројеката наводе Архив у Пожаревцу и Панчеву, као што је, на пример, истраживање наше грађе у иностранству. Архив у Суботици наводи потребу за пројектом обезбеђивања приступа грађи преко веба.

Табела 9: Преглед проблема архива у градовима Србије обухваћеним пројектом *Локалне културне политике*

Архив	Простор	Техничка опремљеност	Финансирање	Кадрови	Програми
Врање	недостатак за смештај грађе	микрофилмска опрема је застарела и несервисирана	све општине не финансирају Архив	/	/
Чачак	недостатак за смештај грађе	недостају сервер и софтвер за дигитализацију и презентацију грађе	недостатак средстава	/	недостатак средстава
Зрењанин	недостатак за смештај грађе	недостаје опрема за дигитализацију и микрофилмовање	ограничење средстава	/	/
Лесковац	недостатак за смештај грађе	/	/	/	/
Ваљево	Нису наведени проблеми				
Сремска Митровица	недостатак депоа	недостају хидрометри, термометри, опрема за дигитализацију, софтверска решења	све општине треба пропорционално да снесу трошкове	потребни правник и архивиста	/
Ниш	недостатак за смештај грађе	недостају скенер за књиге и фотокопир апарат	/	мањак радника	/
Панчево	недовољно простора	компјутери стари, потребна опрема за грејање, термометри, хигроскопи	култура је последња када се даје новац	недовољан број радника	недовољно средстава за истраживање грађе у иностранству
Крушевац	недостатак простора	/	недовољна техничка опремљеност	/	/
Суботица	недостатак за смештај грађе	недостају средства за дигитализацију	са три општине немају договор о финансирању	архивист са знањем латинског језика	приступ грађи преко интернета
Крагујевац	потребно проширење простора	/	законска ограничења код израде финансијских планова	недостатак високостручног кадра	средства за програме
Смедерево	недостатак за смештај грађе	недостаје микрочитач	недостатак средстава	/	/
Краљево	недостаје уговор о закупу	недостаје микрофилмска камера и пратећа опрема	недостатак средстава	/	/
Ужице	/	недостају компакт полице, опрема за микрофилмовање, конзервацију и рестаурацију	потреба за финансирањем нових кадрова и опреме	нови запослени	подршка издаваштву, међудржавна сарадња
Нови Пазар	недовољно простора	недостају компјутери, скенери и штампачи	подршка за материјалне трошкове и пројекте	/	потреба за финансирањем пројеката локалног типа
Сомбор	мали депо, потребна сала за пратеће програме	неадекватни технички услови за чување и заштиту грађе	општине би требале више да учествују финансијски	недовољан број и неадекватна структура запослених	недостатак запослених за реализацију програма
Пожаревац	недостатак простора	/	недовољна средства	недовољан број запослених	недостатак међународних пројеката
Шабац	/	недостатак рачунарске опреме	/	/	/
Јагодина	Нису наведени проблеми				
Зајечар	недостатак за смештај грађе	/	/	/	/